Број 162 У Новом Саду, у четвртак 24 јула 1908. Година XLIII

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 26 п. на четврт године 9 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: за пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. а за стране земље годишње 6 круна 50 пот.

Појединим вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „За таве“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Појединим вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Шта ће бити с потврдом патријарха?

Будимпешта, 23. јула.

Оно што се јуче само поговарало, то се данас догодило. Краљевски комесар Гинтер није отпутовао у Ишл, где се баш краљ, него је отпутовао у Иглаву, иако се вели само на неколико дана.

Дакле оно што су јуче неки као издалека нагађали постало је данас много вероватније. Ја сам вам у мом јутрошњем допису јавио ово: „Шта је решено (у министарском савету) не зна се. Има чак, који тврде да ће се решење одгодити, по сигурно се не може још ништа знати.“

Сад је сигурно да краљевски комесар није отпутовао у Ишл краљу и с тога је све вероватније, да ће се решење одгодити.

Ово још никад до сад није било Кад год је биран патријарх, онда су одгођене седнице на кратко време. Краљевски комесар отпутовао је у Беч, па или онамо где је краљ, те је донео потврду или непотврду. Донде су посланици остали у Карловцима или у близини.

У новије доба, (у добу железница прошло је од избора патријарха до краљева решења највише десетак дана. Но као да се сад неће догодити оно што увек

Може ли неко замислити, да ће краљ решити потврду патријарха, или одбити ту потврду, а да не саслуша пре тога краљевског комесара о току избора и о приликама. То се не може замислити.

Но сабор је на окупу. Посланици се не разилазе кућама, њима се мора нешто јавити. Па шта значи све то

Они који познају прилике, виде из тога ово: У министарској седници било је у овом питању 2 дана велике расправе и министри нису могли лако да се споразуму, какав предлог да изнесу краљу. На крају су вероватно решили, да за сад у самој ствари не изнесу никакав предлог, него да предложе краљу, да се потврда коначно решење, остави за доцније, а за сад да се одгоди српски народни црквени сабор

Зато није отпутовао ни краљевски комесар краљу у Ишл, него само министар председник Векерле. Ако краљ пристане да се потврда одгоди, онда би отприлике до понедељника стигло у Карловце краљево ручно писмо, којим се одгађају седнице нашег народног црквеног сабора, док се не реши питање о потврди епископа Змејановића.

Ја не велим да је ово тачно и да ће се све баш тако догодити. Шта је решио министарски савет, то се таји, али према ономе што се догодило и што се догађа вероватно је да ће се отприлике догодити онако, како сам мало час изнео.

То би било нешто сасвим ново. Но ако се то и догоди, надајмо се, да ће се ствар убрзо решити и потврдити изабрани патријарх Гаврило.

Нови Сад, 24 јула

„Велика народна несрећа“. У „Србобрану“ и још некојим хрватским листовима има, да су епископи предали кр. комесару писмено, у коме моле, да епископ Змејановић не буде потврђен за патријарха. Све, само то не. И ма ко, само он не. Јер је епископ Змејановић најслабији — Кажу још, да су се оном протесту придружили и два архимандрита (Видицки и Анатол). А у некојим мађарским и другим листовима има и то, да некоји епископи и неки архимандрити прете, да ће напустити положаје и иселиће се из митрополије, ако новоизабрани патријарх Змејановић буде потврђен.

Право да кажемо, ми у ову вест не верујемо и ако се чудимо, што ту вест они којих се тиче не оповргавају Или је баш збиља истина да нам се спрема велика народна несрећа, те чак и архимандрити Видицки и Анатол хоће да нас оставе. Боже мој, шта ли би народ без њих и шта би без некојих епископа? Ах возљубљени оци наши, зар би заистину могли да нас оставите?!

Лако је њима. Архимандрит Видицки разуме се у коњогојству, а могао би отићи и у хусаре. Архимандрит Анатолије отворио би у каквом сеоцету у компанији са Фаном дућан Епископ Мирон повукао би се у Св. Гору за испосника. За њим би сигурно и прота Вучковић. А оставио би нас вероватно и отац Методије Суботић?!

Напослетку народ би наш прекужио и ту највећу несрећу после Косова Ваљда не би ни због тога пропао. Док је народа биће и епископа и архимандрита, колико год народ жели. Али што ће епископи и архимандрити сами без народа.

Па можда ће се ипак предомислити и неће нас оставити саморане кад и онако не би могли собом понети цркву и веру Србинову. На сваки начин би волели да нам се јасно каже: је ли истинита она пронета вест, или је то само шала. Ако је и шала, доста је неслана.

Догађаји у Турској

— Писмо „Застава“. —

Београд, 22 јула.

Шаљем вам најновије вести, које су у Београд данас стигле из Турске и које најјасније оцртавају прилике и развој догађаја.

Из Приштине јављају, да се тамошња арнаутско-турска маса сматра за преварену, јер је она под уставним стањем замишљала нешто сасвим друго Арнаути се жале, да су младотурски официри на збору у Феризовићу преваром и другим средствима задобили арнаутске прваке за своје циљеве, али да је сад превара избила на јавност, те је огромна већина Арнаута против устава, а само мањина и то интелигентнији слојеви и неки прваци за устав. Младотурке и власти чека озбиљна задаћа да разуверену арнаутско-турску масу придобију за ново стање или да у санџаке приштински, пећски, призренски и новопазарски упуте толико војске, колико је потребно да се сузбије свака покушај арнаутско турске масе да почне поново убијати Србе, отимати им имање и осу-

---

ПОДЛИСТАК.

ИСТОРИЈСКИ СПОМЕНИЦИ СРПСКИХ МАНАСТИРА У ЈУЖНОЈ УГАРСКОЈ.

— Написао Јене Сентклараи дописни члан. — Прочитано у мађарској академији наука у седници од 13. јануара 1908. године. Будимпешта издање мађарске академије наука 1908.

Базијаш

Мали манастир посвећен Васкрсењу Господњем. По традицији је и ово задужбина српских деспота.

Лежи сасвим на јужном крају, тамо где се састају врхови Тамишке и Крашовске жупаније у хатару села Соколовца, у молдавском срезу Крашовско-Северинске жупаније. Званично се први пут спомиње у 1581. години.[1]) Положај му на подножју шумовит и хладом бујне стрмени Локве, а на романтичној обали Доњег Дунава, је заиста диван, занимљив. Кубасти манастир, окружен лепим лепњавицама и плодним виноградима, подиже се више лепих зграда железничке и паробродске станице.

Некад је Базијаш био станица за промет Истока и Европе. Овај погодни положај је изгубио кад се створила железничка пруга Темишвар Ршава. Па опет зато је Базијаш и даље знатно прометно средиште. Осим железничке и паробродске станице, овде је главна ђумрукана, поштанско и телеграфско звање, поштанска штедионица, свилара, виноградарство фабрика шпиритуса и пециво ракије. Сад има 513 становника, око 120 Мађара и 300 Немаца. У суседном Соколовцу има 1387 Срба и 59 Влаха

Код Базијаша почиње онај историјске знаменатости доњо дунавски романтичан пут, светског значаја дело Стевана Сеченија, а води преко Ршаве до границе Влашке. Велики број остију и домаћих и страних, долази преко године, да проучи или да види чудо дивно, Доњи Дунав.

Манастир је толики број нападаја и разорења претрпео, колико је непријатељских упада било на нашу домовину од стране јужних и источних суседа.

Због тога се није могао развити и, са једним или два калуђера, ограничио се углавном само на мало пастирске дужности Изгледа, да је у времену турског господства често бивао склоништем хајдучких чета, које су целој околини гровеле. Ове чете су врло често из манастира удешавали своје пустоловне нападаје на околне општине. И 10. јула 1724. године ново-паланачки државни настојник Реслер јавља темишварској администрацији: »dass die Räuber zu Pasiasch im Kloster an den Oberknesen Nikola schreiben liessen, womit er ihnen für die zwei ermordeten Räuber 200 fl schicken soll; wenn nicht so bringen sie zwei Unterthanen von Kuszitz um«[1]). Лоповски живот се толико одомаћио у околини Базијаша, да га војне власти у Банату годинама нису биле кадре угушити поред све страшне строгости. 16. априла 1738. наново јавља у Темишвар ново паланачки настојник: »über die beim Bassisuer Caludjer-Kloster geschehenen Räubereien![2]) Исте године 2 јула значајно јавља: »das njpalankaer Verwalteramt erzählt umständlich, wie die Türken in Gemeinschaft der Räuber unsere Csaiken, die den Auftrag nach Columbacs zu fahren hattem, verfolgten und nicht einhalten, und vie sie dann die Häuser und das Klöstere Basias in Brand steckten«[3]). Карловачки патријарси, вршачки и темишварски епископи, као и богати грађани српски у Темишвару, Вршцу и Белој Цркви су увек и увек помагали изнова порушени манастир, чији су списи сви изгубљени. 1771. године је већ само један калуђер, Венијамин Николајевић становао у манастиру, због чега је краљица Марија Терезија и затворила манастир. Међутим у почетку прошлог столећа је манастир опет, сам од себе, оживео. После затварања нашле, остао је у манастиру један пустињак, да тамо служи цркву и да пази на зграде и ћелије. Овоме су се временом придружили други монаси из околине, који су живели од милостиње својих верних и у тишини наново отпочели живот у манастиру.

Златица.

Златица Лежи између Базијаша, Нове Паланке

[1]) Milleker: A verseczi gör. kel. szerb püspökség multja.

[1]) Baróti: Adattár I. 500—501.

[2]) ibidem II. 23.

[3]) ibidem II. 23.

јећивати увођење уставног стања. Официри и чиновници већ су почели задобијати и обавештавати Арнауте и уједно опходећи се са Србима братски и пријатељски демонстровати пред Арнаутима, да је од сада сваки поданик турске државе равав један другоме.

Арнаути у северозападном делу Старе Србије утврдили су „бесу“, да од сад сваки убица мора бити обешен

Неки туђински агенти (зна се чији! почели су међу Арнаутима на Косову и по околини ширити неповерење према новом стању ствари. Други опет, да би омилели ново стање пред Арнаутима причају им да се странци више неће мешати у послове Турске царевине, која више неће имати никаквих веза са Европом, да ће се уклонити страни консулати и т. д. Да се све те заблуде објасне, а да се ипак Арнаути задобију за ново стање, држан је у Приштини збор Арваута, Срба и Турака врло многобројно посећен. Присутан је био и заступник Мутесариф, војни командант, српски митрополит Нићифор, официри, чиновници и много народа. Са балкона ућумата говорио је изасланик младотурског удружења из Солуна, Србин правник Илија Поповић. Говор његов пун обавештења о новом стању, примљен је врло одушевљено. Турчин капетан изасланик из Солуна, који је дан раније држао збор у Приштини, приступио је говорнику Србину, пољубио га, позивајући присутне да се у знак помирења изљубе. Настало је опште љубљење међу присутним Турцима Арнаутима и Србима. Поповић је гост Мутесарифа. После збора Мутесариф је почастио присутне и дуго разговарао са митрополитом Нићифором и српским конзулом, који је дошао био Мутесарифу у посету.

Правник Поповић држао је говор пред хапсаном кад су помиловани осуђеници пуштени. Опоменуо их је да више не чине никаква злочинства, јер ће бити одмах вешани и позвао их је да се на корану, јеванђељу и револверу закуну да више неће убијати Они су на тај начин положили заклетву пред председником суда и пред Поповићем

Срби Солуњани упутили су акт овдашњој власти молећи, да се дозволи издавање српског листа у Солуну „Солунског Гласника“. Овдашњи Срби су отворили штампарију. Власник листу биће Ђорђе Денковић. — И Срби у Скопљу покрећу лист „Вардар“.

Путници из Скопск г Санџака казују, да се приступило врло живо организовању младотурских одбора по унутрашњости царевине. Чим је проглашен устав, Младотурци су позвали српске и бугарске учитеље и матрополиске намеснике у појединим местима, објашњавали значај устава и потребу организовања за ново стање и прилике Свугде изјављују да су Турци одсад браћа Хришћанима, а као гаранцију за то позивају и Хришћане да уђу у њихове одборе, којима је задатак старати се за утврђивање уставности. Обично у одборе улазе по три Турчина Србина и Бугараша, председник је Турчин. Чланови турске организације заклињу се да ће бити верни уставу и независној турској царевини. Ови одбори врше полициску и судску власт. — По свему судећи ови одбори имају да изведу што пре потпуну турску организацију, а да униште поједине хришћанске комитетске организације. Ти одбори уједно саветују Хришћане да прекину сваку везу са страним конзулатима. **Срдан.**

Политички преглед.

Рад српске Народне Скупштине. У српској Народној Скупштини усвојен је финансијски закон, те према томе и државни прорачун за 1908. годину у првом читању Друго читање биће 28 о. м. Јуче је отпочела расправа трговачког уговора са Аустро Угарском Опће је мишљење, да ће ово скупштинско заседање бити закључено најдаље до 5. августа.

— **Најновија подметања бана Рауха.** За време свога последњег бављења у Будимпешти бан Раух је пред извештачем „Будапешти Хирлапа“ изјавио ово: „Изјаве, што их је дао заступник Супило у Делницама, сасвим су осветлиле политички положај у Хрватској и уверile су јавно мнење, о томе, какве је смерове имала речка резолуција. Јавно се мнење може уверити, да Супиловци нису ни на што друго мислили до на распад земаља круне Св. Стевана и на оснивање једне јужно славенске државе.“ Ово је очигледно подметање бана Рауха речкој резолуцији. Познат је смер речке резолуције Овај је био, да се баш расчисте и уреде односи са Мађарима, те да се створи споразум с овима против Беча. Познато је даље и то, да је данашња хрватска коалиција напустила речку резолуцију. Те према томе, ако бан Раух види онакав смер у изјавама заступника Супила, не може га придавати некадањој хрватско српској коалицији, нити речкој резолуцији. У осталом, чак ни сви чланови данашње хрватске коалиције, не слажу се са изјавама Супиловима, што доказује она жестока расправа по хрватским листовима. — У даљој своју изјави бан Раух тврди, да се тежње хрватске коалиције и Старчевићеве странке потпуно поклапају, једино што је коалиција избацила из Старчевићевог програма речи: „у оквиру аустро угарске монархије.“ Не стојимо добри за ту Раухову тврдњу, као што не можемо тврдити ни противно. У тој ствари реч имају православни Хрвати око „Србобрана.“ Ту реч српско јавно мнење с правом очекује од њих, јер су они још увек толико дрски, да се називају — Србима.

Енглеска влада о догађајима у Турској На питање више чланова енглеског парламента: какво је гледиште енглеске владе о последњим догађајима у Турској, и хоће ли и како они утицати на енглески предлог о реформама у Мађедонији, одговорио је Сер Едвард Грај у главном ово:

Прилике су се у Турској измениле, и то тако брзо и тако значајно, ових последњих дана, да ћу данас моћи учинити само неколико примедаба односно тога, какве ће последице имати извршене измене

Главни узрок несносног стања у Мађедонији лежао је у рђавој, слабој владавини. То је оно што је подстрекавало суседне државе, или поданике суседних држава, или оне у самој Мађедонији који припадају истим народностима као и суседне државе — да појачају своју народност у Мађедонији на штету осталих. Влада, пошто је била рђава, пошто није била у стању да предузме мере ради одржања мира, подржавала је ту међусобну борбу. Против таквог стања, против таквог система владавине, ми, заједно са осталим европским великим силама, непрестано смо последњих година протестовали. О носно последњих догађаја примећујем, да су нашли догађаји који су се десили последњих дана, и ако су они пропраћени извесним злостављањима и передима који су врло лако могли узети веће размере, ипак исто тако нагло проузроковали, привремено, повраћај реда, сигурности, па чак и опште задовољство То стање заслужује нарочиту пажњу, јер се појављује баш у тренутку, кад смо ми поднели осталим силама предлог за образовање летећих колона, ради непристрасног и енергичног истребљења чета. Сада су пак — бар колико је мени познато — чете нестале и то услед догађаја који су се десили. Према томе разуме се да, ако се такво стање продужи, ако су чете нестале за навек, не ће бити потребе за летеће колоне Ми поздрављамо садашње стање, и желимо да се оно одржи Такође желимо и верујемо, да ће балканске државе, а такође и Грчка, употребити све силе ради одржања тога стања Једино што ми желимо јесте да се у Мађедонији заведе добар систем владавине Према томе, ако Турска предузме побољшање управе у е

и Беле Цркве, у белоцрквинском срезу тамишке жупаније, посвећен св. Сави омањи манастир По традицији подигли су га српски деспоти у XV. веку приликом доселења им из Србије на земљиште Угарске. Стари списи су се изгубили за време турских ратова. Прошлост је непозната. По једној белешци камаре из 1717. год. додељена беше ново пазаначком срезу, а после турског господства имала је 32 куће.[1]) Саму цркву су 1760. поново морали зидати, а по свој прилици да су тада и зграде зидали Кажу, да је у старија времена имао манастир силна добра, која је царски ерар узаптио за доба аустријског апсолутизма после изгнања Турака. 1771. два калуђера су становали у Златици: Михајло Микуловић и Андрија Стојановић.

Припада под јурисдикцију вршачког српског владичанства.

Војловица.

Војловица је подигнута између Старчева и Хертелендифалва преко пута од Београда и Земуна, с леве стране Дунава, у панчевачком срезу, торонталској жупанију.

Краљ Бела IV. 1247. год. склопи уговор са Рембалдом, шефом темплarског витешког реда у Јерусалиму, предавши том реду читав Северин под условом, да мора населити цео јужни крај, који оста пуст због Татара. Даје даље споменутом реду „insuper etia terram nomine Woyla juxta Danubium, usut longe a Zemolin existentem, castro de Crasson exemptam, cum omnibus pertinentus et utilitatibus suis, sicut Nicolous frater Vgolini. in perpetuitatibus tenuerat“[2])

Православни манастир посвећен св. архангелу Михајлу, основан је по старој традицији, 1383. год. мањи манастир који једва да је старији од XVIII века. Стари манастир је за време Полумесеца пропао. Само поједине предмете су могли спасти. Међу овима је један знак, српско словенским језиком писан »Минеј« који је како се вели у поговору — писан за доба игуман Саве 7075 т. ј. 1667 после Хр) године.[1])

Немамо података у каквом стању беше Војловица после изгнанства Турака. На Мерсијевој мапи из год. 1723—25 назначена је Војловица, али није означен манастир. На војничким мапама из 1766. и 1779. год. већ стоји: Kloster Wojlovicza. По свој прилици је опет саграђена после одласка Турака.

Калуђери манастира се нису одмах хтели прилагодити новом поретку, који заведе Аустрија у Тамишком Банату Овај поредак је између осталог строго забрањивао и крјумчарење. — Међутим се они нису баш тако на то осврћали. О њиховим изгредима сведоче писани споменик. 16 новембра 1740 тужи се оповачка ђумрукана темишварској администрацији: „dass es von einem kalugyer vom Voloviczer Kloster mehrere Fäncz Weine sequestrirbe weil sie unerlaubt eingeführt wurden“.[2])

Изгледа да су се појавили неки политички разлози, кад су набрзо војничким бр хијомом морали затворити манастир. „1743. 19. März. Major Gorschitz berichtet dem biesigen Generalen Baron Sroty, das er die Einsperung des Kloster Vojlovicza durch sein Comando ein gezoqen hot.“[3]) Верни су опет зато волели у манастиру се Богу молити. Нарочито о великим свецима свамо су долазили. — Али јавна сигурност на линији Доњег Дунава тако беше несигурна, да се уопште због скитаница лопова није могло сигурно ићи друмовима. Тако 15. априла 1743 год, јавља панчевачки настојник темишварској администрији: dass die Rauberbande des Harambascha Andria Sieben raitzische dortige Inwobner, die sich am ersten Ostertag in das Kloster Vojlovicza verfügen wollten, getangen hobe“.[1])

1771. год. су ови калуђери били у манастиру: архимандрит Спиридон Стефановић, Јосиф Поповић, Герман Иштванов, Симеон Петровић, Теодор Марјановић и Јаћићије Поповић.[2])

Војловица потпада под српску православну епископију у Вршцу.

---

[1]) Сентклараи 25.

[2]) Fejér: Cod. Dipl. IV. 1. 452.

[1]) Љ Стојановић: Стари српски записи и натписи I. 206

[2]) Baróti: adatár II 513.

[3]) Ibidem II. 387.

[1]) Ibidem I. 369.

[2]) Зеремски.

(Наставиће се)

лој царевини, ако та мера заиста покаже добре последице како за муслимане тако и за хришћане, тада ће питање о реформама у Македонији бити решено од стране Турске, која ће сама предузети и извршити све оно што смо ми тако дуго тражили. А боље ће бити што ће се та ствар свршити на тај начин. Истина, да се догађаји могу развити у правцу не тако повољном као што сад изгледа, због тога још морамо причекати и видети што ће даље бити.

Стање у Турској. Јавили смо јуче да се у Једрену опажа нов, старотурски покрет, који тражи укидање устава. Дознаје се, да је тај покрет сасвим незнатан. Уз њега једва ако има неколико стотина људи. Док су иначе цео други и трећи (једренски и битољски) кор за устав, и то како официри тако и прости војници. У та два краја има једанаест и по дивизија. К њима долазе и оних 26 батаљона редифа (домобранаца), што су недавно мобилизовани. И они су листом присташе устава. Најзад се и морнарски официри придружили Младотурцима. Кад је комисија из султанове палате дошла на крсташ Хамиде и заискала муницију, одговорио ј ј је командант лађе, да он без заповести од младотурскога одбора не да ни једне жигице. Из свега овога види се да султан не сме ни помишљати на то, да закида устав. — Приликом заклетве на устав, било је дирљивих призора. Док су пре странци морали заобилазити касарне, сада су их официри и војници дозивали унутра у касарне. После заклетве били су војници и цивили заједно једно по сата. Официри су износили по штогод за јело и трудили се, да што боље угосте цивиле. — Војници су се заклели на устав и на верност султану, док пази на — слободу народа. Сваки кривоклетник се смрћу казни. При полагању заклетве били су свуда изасланици младотурскога одбора, да се увере да се заклетва заиста тиче устава. — Из Једрена је отишло око триста војника из другога кора да поздраве султана. Носили су заставе, на којима беше исписано: „Слобода, правда, једнакост и братство“. Султан их је лепо дочекао и по њима испоручио своје очинско поздравље осталим војницима другога кора. — У редовима Младотурака опажа се незадовољство њихово неповерење према султану и слутња, да он није пријатељ уставности, као да је доста оправдана. Чује се, да султан, иако се заклео на устав, ипак да га не верма много. По уставу султан је неодговоран а сву одговорност сноси велики везир са изабраним министрима. Султан међу тим и даље именује ратног министра и министра марине. Зато су на султана устали листови „Танин“, „Игдам“, „Саба“. Веле, да велики везир не може одговарати, кад султан именује без предлога његова. Даље је султан обећао реконструкцију министарског кабинета, нарочито да ће на место министра марине Рами пашо позвати другога човека. Ипак је зато потврдио Рами пашу, иако је овај до крајности омрзнут код маринера, тек на енергично захтевање Младотурака поднео је оставку која му је и уважена. Из Солуна је отишла депутација Младотурака у Цариград великом везиру на разговор. Овај је трајао пуна четири сата. Не зна се о чему је разговарано. Зна се толико да Младотурци траже да се сви љубимци из двора отстране и да султан узме у двор којега Младотурчина; да у министарски кабинет уђу људи који код младотурака уживају поверење. Нису чак ни са великим везиром Саид пашом задовољни. Чује се да је Саид паша већ поднео оставку. Узрок је, што је пустио некажњен Исет пашу да побегне. На овог су сви Младотурци ужасно огорчени, јер у његовим рукама беху сви конци тајне полиције. Кад је секретар пристаништа помогао Исет паши да побегне на једној лађи, свет га је линчовао. Последице оне аудијенције код великога везира већ се велико опажају. Смењен је први султанов секретар Таксин паша, султанов духовнички саветник Шеик Ебул Худа, комерник Рагиб паша. Поднели су оставку министар марине и министар финансија. И црквена поглавица Шеик ул Ислам је поднео оставку, јер нема поверења у садашњу владу, да ће ова хтети провести устав. Најновији гласови тврде, да ће на место Сауд паше доћи за великога везира Кјамил паша, који је сад министар без портфеља и у коме Младотурци имају поверења. — Многи бивши високи достојанственици се спремају у бежанију, али је издана наредба да их не пуштају. Мораће дакле одговарати за своја недела. — У Цариграду постоји управо влада Младотурака. Официрски комите паше на ред контролише рад владе и опомиње је на извршење уставних одредаба. И вели се да се неће разрешавати све док се не састане сабор. Јер се боје, да не би султан и влада покушали какав понован маневер. Младотурци шаљу своје људе и у Малу Азију и врбују за своју мисао. У Европи имају они своје официрске одборе по свима варошима. — Влада је покренула први пресски процес против листа „Ресимли Газете“ због напада његових на министарство. Суд апелације је одбио тужбу као неосновану. — У изгледу су дакле силне промене и крупни догађаји.

Вести из места и са стране.

Велике војне вежбе у Угарској.

Велике војне вежбе аустро-угарске војске одржаће се ове године у Угарској и то од 16. до 18. септембра п. н. у крајевима с десне стране Дунава. У тим вежбама учествоваће IV. будимпештански и V. пожунски војни кор. Осим тога некоја т пничка и коњаничка одељења из Беча. На вежбе ће доћи и краљ и престолонаследник. Краљ ће становати у Весприму, у чијој ће се околини вежбе и одржати.

Србин на љубљанском позоришту.

Добијамо ове редове: Љубиша Иличић, бивши члан српског народног позоришта нашег, а својом супругом ангажовани су код словеначког позоришта у Љубљани са 300 кр. месечне плате. — За почетак прилична плата којој би могли позавидети врло многи код нашег народног позоришта. Но код нашег позоришта постоје још друга много већа зла, која се неће моћи за дуго повлачити и мораће се решењу њихову приступити. И кад наступе те свежије и здравије прилике, решиће се и доста уде и јадне плате и многих чланова дружине нашег народног позоришта. О томе свему биће речи у св је време.

Докторат пруског принца.

Недавно је у Штрасбургу промовисан на част доктора права пруски принц Вељем. Неки немачки листови ради тога нападну ректорат штрасбургшког свеучилишта, пребацујући му, што је дозволио да принц већ после две године положи докторат, а уједно тврде, да је принц на испитима врло слабо одговарао. Штрасбургшки ректор је услед тих напада дао изјаву, да је принц изврсно одговарао на испитима и да је дотичне листове тужио суду због клевете. Тужени листови пак изјављују, да им је баш мило, што их је ректор тужио, бар ће се тако пред судом доказати, да ли је принц на испитима што знао или није.

Проширење личких путева

Пре неколико дана прегледали су официри личке путеве и нашли су, да се ови из војничких обзира имају проширити и поправити. Нарочито пут преко зрмањског кланца и онај, што води од Карлопага до Госпића. Тамошњи се народ на ту вест обрадовао, јер би тако код своје куће д шао до зараде. Поправке тих путева стале би око милијон круна.

Суспендовање.

Јављају нам из Старог Бечеја, да је Стеван Војнић, поджупан бачке жупаније, суспендоваоИсу Милића и Милоша Гаванског због разних неправилности, а против Стевана Татића општинског кнеза и Данила Живковића благајника одредио је истрагу.

Српске задушнице.

Београдска „Политика“ пише: Јуче је наше уредништво добило писмо од мајке једнога јунака који је са другим усташима погинуо у Старој Србији у једној од најкрвавијих борби с Арнаутима. У писму нас моли да је известимо, да ли ће и на којин начин моћи отићи да прелије и окади гроб сину. Ми смо јој одговорили, и означили место где јој је син пао и показали јој како ће тамо стићи. Уз то обавештавамо све мајке и сестре, чији су синови и браћа пали као борци за слободу Старе Србије и Македоније да могу отићи на гроб својим милима. Српски јунаци на Четирцу, Табановцу, Челопеку (16-III-05), Козјаку, Петраљици, код Бељаковачког манастира, на Челопеку (25-I-06), Никуљану, Паклишту, Бајловцу и Дјеловцу, у Нагоричану, на Вуксану планини, Великој Очи, Пасјанима и на свима другим разбојиштима с ове и оне стране Вардара сахрањени су већином уз српске цркве и манастире. Народ, за чију су се слободу борили, пали свеће на гробовима њиховим, а младотурски одбори наредили су пре неколико дана, да се одрже задушнице на свима гробовима усташким. Али је сад уз то омогућено, да им гробове оросе сузе и њихових најмилијих, од којих су тако далеко и незнано пали.

Енглески краљ у Ишлу.

Енглески краљ Едвард, као што јављају из Ишла, приспеће тамо 30. јула (12. августа). Као што је познато, и наш владар бави се сада у Ишлу. У пратњи енглеског краља осим некојих виших официра биће државни тајник Хардинг, велики посланик Гошен и др. У исто време доћиће у Ишл и аустро-угарски велики посланик у Лондону Менсдорф, наш министар спољних послова Еренталь и барон Гагерн. Угарски министар-председник Векерле стигао је синоћ у Ишл. Као што је познато, отишао је тамо у ствари избора српског патријарха и не зна се, да ли ће тамо остати и до доласка краља Едварда.

† Лукијан (Љубиша) Михајловић.

15. јулија о. г. наврасно је умро у Вемену, у Барањи, јеромонах Лукијан (Љубиша) Михајловић, администратор тамошњи. Дуго година био је учитељ у Новом Саду, а ступивши у мир, закалуђерио се и последње године живота, провео је тихо и мирно у неколико места у Барањи као свештеник. Покојник је отац честитог младог свештеника павлишког Станише Михајловића а рођени брат дра Мише Михајловића. Покој му честитој души и вечна му успомена! Породици желимо утехе!

Амали штрајкују.

Једна од најважнијих установа за дневни живот у Цариграду јесу свакако амали, носачи. Јер цариградске улице су узане, земљиште неравно, те није згодно за теретна кола. И тако све терете носе амали, бале сепапа, клавире, гвоздене касе и читаве собне намештаје. Осим тога они вуку ватрогасна кола са пумпом. Пре неколико дана били су код султана на аудијенцији, а одмах сутра дан ступили су у штрајк. То је први штрајк у Цариграду. Цариградски амали долазе већином из Мале Азије. Остављају жене и децу и прелазе на неколико година у Цариград. То су мирни, доброћудни људи, који се строго држе корана. Кад опазе каквога странца, да на улици ослови коју Туркињу, кадри су линчовати га. Имају сасвим особиту ношњу: кратке чакшире, којима се од прљавштине не може разазнати б ја, око тела су увили фантастичке тканице, раздрљено кошуље, а на глави фес или турбан.

Укинут поклон девице.

Прошла ноћ од 21. на 22. јули зове се у Турака „Ноћ зачећа пророкова“, јер се држи, да се те ноћи зачео Мухамед. Обичај је био, да те ноћи добије султан од старешице харема једну невиђу девојку на поклон, и он је сутра дан даје коме љубимцу своме на поклон. Султан је, на очиглед новога покрета, осетио, да тако што не би одговарало духу времена, те овога пута није примио поклон и укинуо је тај обичај за навек.

Исправак.

У 161. броју „Заставе“ под натписом „Босна и Херцеговина и устав“, реченица „Најновија политика“ и т. д. треба да почиње са „Најлошија политика“ и т. д.

Брзојави „Застави“

Стигли 24. јула

Министарска криза у Турској.

Цариград. Званично је објављена оставка великог везира Саид паше и турског министарства и образовање новог министарства.

Распрштао се ваздушни брод.

Манхајм. Зепелинов ваздушни брод у бури распао се. У гондоли биле су две особе, једна је на месту остала мртва а друга је опасно повређена. У Немачкој су већ почели купити прилоге за нов ваздушни брод.

Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Трговина.

НОВИ САД, 23. јула 1908. године.

Пшеница прве каквоће стара 21 к. 40 п. — к. — п.
Пшеница нова 21 к. — п. до 21 к. 20 п.
Пшеница средња 20 к. 60 п. до 20 к. 80 пот.
Пшеница лакша 20 к. — п. до 20 к. 20 пот.
Наполица нова 18 к. 60 п. до 19 кр. — пот.
Јечам нови 14 кр. на 40 пот. до 14 кр. 80 пот.
Зоб нова 14 кр. 60 пот. до 14 кр. 80 пот.
Кукуруз у зрну н. 14 кр. 60 п. до 15 кр. — п.
Кукуруз у клипу н. — кр. — п. до кр. — п.
Маст 132 кр. — п. до — кр. — пот.
Сланина 132 кр. — пот. до — кр. — п.
Сланина пушена 132 кр. — п. до — кр. —
Свињи угојени тешки 92 до 94 пот.
Свињи средњи . . 88 до 90 пот.
Свињи лаки . . . 84 до 86 пот.

ЗА МОЈУ СТАКЛАРСКУ РАДЊУ
требам једног
ШЕГРТА.
Ступити може одма.

Тоша Алабурић
965 1—3 Нови Сад.

ПОМОДНА МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА
Филипа Жиколића
у ЗЕМУНУ
потребује једног старијег и једног млађег
помоћника.
962 1 3

Продаја иметка.
Из слободне руке продајем на вечито
18 јутара земље
за обрађивање I. класе и КУЋУ са свима потребним зградама. — Кућа се налази у најлепшем сокаку и месту до српске цркве.

Озбиљни купци могу у свако доба доћи биљежевницом или пароброд да све разгледају и погодбу учине. Цена је умерена.

Власник Јован Голочорбин,
961 1-3 Кленак н/С. (Срем).

Стечај.

На упражњено место учитеља у српској народној вероисповедној основној школи у средишту у Новом Саду овим се расписује стечај на основу одобрења ЕШО 2205. ex 1908

Годишња плата изабраног учитеља биће ова:

1. К 1600 редовна плата.
2. 160 К у име награде за појање.
3. 100 К у име дрварине.
4. 420 К у име накнаде за стан.

Гореозначену плату издаваће црквена општина изабраном учитељу дотле, док овдашњи градски магистрат буде у тој висини припомоћ давао; а ако би магистрат ову припомоћ престао издавати или ако г. министар унутарњих дела одобри решење месног градског представништва бр 239—31261 kig. ex 1907. по коме решењу плата од сада сваког новоизабраног учитеља, који дође на упражњено или на новоизабрано учитељско место не може бити већа, него што то одређује XXVII. зак. чл. 2. § ex 1908. год. „О недржавним основним школама т. ј. 1200 К уживаће изабрани учитељ ову плату:

1. К 1200 редовна плата
2. 160 К у име награде за појање.
3. 100 К у име дрварине.
4. 420 К у име накнаде за стан.

Изабрани учитељ предаваће у оном разреду, који му месни школски одбор додели.

Молбенице ваља послати заједно са сведоџбом оспособљења и о евентуалном раду на потписано председништво.

Рок стечају траје до 15. септембра т. г. по н. кал.

Из седнице месног школског одбора, држане у Новом Саду 2. (15) јула 1908

Ђорђе Петровић перовођа. **Андрија М. Матић** председник.

979 1 2

ТРАЖИ СЕ
ГОСТИОНИЧАР (хотелијер)
за мој новосазидани хотел (на место старога „Gemsenjägera“.

Издаје се одмах. Ближе увете даје

Катарина Кепиг
Земун
999 3-8 Лаудонова улица

У Ханској улици број 8.
има једна
кућа са 3 собе са улице
једна соба за авлије, једно предсобље, кујна, подрум и таван од 1. септембра
за издавање.
Упитати се у Плевни, у кречани Ћурчинска улица. 958 3-3

ЛИВНИЦА ГВОЖЂА и ФАБРИКА
ПОЉОПРИВРЕДНИХ СТРОЈЕВА (машина)
Цикмунда и Друга
у Новом Саду, творничка четврт, на Лиману

препоручују своје богато стовариште *пољопривредних стројева* (*машина*) сопственог производа и то:

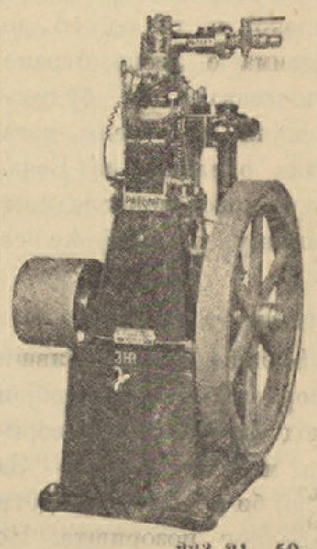

I Мотори, све врсте: гас бензин, произвођач гаса и генератори.
II. Целокупно уређење за творнице, цигљане и млинове.
III. Алати за индустрију метала и дрвета.
IV. Лије се галантерија и обична роба.
V. Ливница машина по сопственим и туђим моделима
VI Оправке и реконструисање сваке врсте.
VII. Америчке косачице „кормика“ из Америке.

Старо гвожђе и метали купују се по највишој цени.

223 21 50

Техничка канцеларија, налази се на Лиману, у новој творници, а канцеларија за куповину и стовариште мустара је у старој творници, у казанџијској улици бр 19.

Ценовници и предрачуни бадава и франко.

Траже се заступници

ПРОДАЈЕМ
КУЋУ
из слободне руке због селобе
удова АНА ТОМИЋ
942 2—3 Буковићева ул. 35

Од Ц. Кр. Земаљског Школског Одбора одобрен
● ПАНЗИОНАТ ●
са школом заједно за ученице, за више свестрано образовање
Христине Јовановић у Бечу
Wien VIII. Pfeilgasse 5.

Проспекти и најлепше препоруке стоје на расположењу. Леп положај. Собе са свима удобностима. Савесно васпитање и настава уз гимнастику. Конверзација: немачка, енглеска и француска. Предају најбоље наставничке снаге.

ПРИЈАВУ И УПИС

ваља извршити што раније код управе овог панзионата, иначе се доцније пријаве после заузетих места неће уважити. 740 11—18

МОЛОВ Сајдлички прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис **A Moll** носи.

МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашимо средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против затворене столице, те испред свију других пургатива, пилула, горких вода итд. имаде првенство.

Цена је оригиналној кутији 2 круне

Фалсификати се судски прогањају.

Молова Францова ракија са соли

Само прави кад сваг боца носи заштитну марку **A. Moll-a** и кад је са оловном пломбом затворена.

МОЛ-ОВА
францова ракија и со
је особито сред тво за мазање код сеотина, зглавкова и при навебу најбоље кућевно средство јер успешно јача мускуле и нерве

Цена је пломб. ориг. флаши 1 кр 90 пот.

Главно отправништво од апотекара
А. Мол ц. и кр. дворски лиферант
ВЕЧ, Т хлаубен 9.

У стоваришту провинције треба искати искључиво препарате А МОЛ-а. 653 101—1 04

OSERS & BAUER специјална фабрика за изградњу мотора **Budapest VI. Podmaniczki utca 18 Wien, XX. Dredner str. 81.-83.**

БЕНЗИН
МОТОРИ

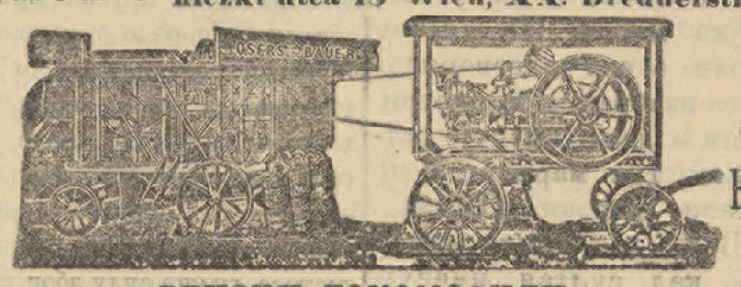

Мотори
КОЈИ УВЛАЧЕ ГАС

1619 43—52

ВЕНЗИН ЛОКОМОВИЛИ

Данас најјефтинија радна снага! Трошкови рад. по коњској снази 2—3 потуре. Више стотина разновр сних машина налазе се у промету. Врло повољни услови за плаћање! Прног реда се једна фабрика! Са ценовни цима и прорачуном стојимо бесплатно на услуги.

У последње време одправили смо овима стројеве машине: Јовану Илосу и друговима у Сас Весушу (8 коњских снага), Јовану Магочи и друговима Монор Тањи (6 коњских снага), Јовану Пап у Јарош Берењу (8 коњских снага), Павлу Ј. Пађу у Боглар (6 коњ. снага), Стеван Пали мл. у Орду код Боглара (4 коњ снаге), Мирко Такач млинар у Пасто (7 коњ. снага, који увлаче гас. Вилмош Стенгер млинару у Вел. Тополовац (50 коњ. снага) који увлаче гас. Шалу Росману млинару у Моч коњ жварска жупанија (40 коњ. снага) који увлаче гас Јосифу ерцегу млинару у Мађар Банхедеш (30 коњ. снага) који увлаче гас и још много великим властелинствима.

Законом заштићено! **„Hygienicus“** Законом заштићено!

сензационални изум, с којим се тварима даје изглед као да су нове. Неопходно потребно за столно, постељно и тоалетно рубље, за мекане кошуље, блузе, опреме за невјесте, за бијеле и бојадисане платнене и памучне хаљине, витраж, завјесе, чипке, копрене и т. д.

„HYGIENICUS“ чини тканину чвршћом и особито меканом као самет, памучним стварима даје лијепи изглед холандског платна.

Увијек једнако дјелује за све тканине, било то платно, памук, вуна или свила.

Десинфицира.

Добава се у свима шпецерајским, колонијалним, дрогеријама и сличним пословима.

L. Chiozza & Co.
Cervignano (Küstenland.)

816 7—20

Словенска штампарија хра Светозара Милетића у Новом Саду.